

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Årets Ord 2010: Wiki

 Af [Ole Stig Andersen](#) 17. december 2010 • I kategorien [Ord](#) •

Et af Danmarks Radios litterære magasiner, Sproglaboratoriet på P1, har kåret [Årets Ord](#). De valgte det herlige zuluord *vuvuzela*, dette fortræffelige sydafrikanske plastiktruthorn der lyder som en bisværn og overdøver enhver fodboldkamp.

Hvis Årets Ord skal være ét der var "på alles læber" i 2010 og KUN 2010, er *vuvuzela* et godt valg. Det er uløseligt knyttet til årets og klodens største underholdningsproduktion, og der kommer desværre til at gå mange år før vi får brug for det igen. *Vuvuzela* betyder 2010, det er næppe et ord der kommer til at fylde ret meget i fremtidens dansk for der er ikke meget at bruge det til, ud over netop at mindes VM i Sydafrika.

Sproglaboratoriets redaktør havde sammensat et kyndigt og varieret dommerpanel: en fagmand fra Sprognævnet, en musicaloversætter og en tv-nyhedsvært. De gav desværre ikke point, der var heller ikke noget publikum, og det var kun radio, men der var da både semifinale og finale. Og en lytter som havde stemt på vinderordet *vuvuzela*, vandt en serie romaner. Foruden *vuvuzela* havde ni andre ord kæmpet sig frem til semifinalen, og tre af dem klarede overliggeren inden dommeren fløjtede kampen af: [askesky](#), Udkantsdanmark og WikiLeaks. Jeg ville nok mene at der var mere saft og kraft i andre af årets sammensatte nyskabelser som fx 'kødklister' og '[muskeljournalist](#)', men hvad ved jeg.

Af bredere interesse er derimod det tankevækkende faktum at der tilsyneladende kun findes to slags 'nye' ord: enten er de fremmedord eller også er de sammensat af allerede eksisterende ord. Det ser ud til at det nærmest er umuligt for et sprog at finde på helt nye ord, selv, så at sige, som Lars Brink skrev [en fascinerende artikel](#) om her på Sprogmuseet for et halvt års tid siden.

Wiki

Blandt Sproglaboratoriets fire semifinaldeltagere var [WikiLeaks](#) som alle pludselig har hørt om i de sidste tre uger. Det er også et sammensat ord – omend på engelsk, og man kan vel efterhånden diskutere om engelsk er et fremmedsprog – og desuden er det et egennavn. Så det er ikke noget godt valg.

Men førsteleddet – wiki – dét er en perle. Dét kærer vi her på Sprogmuseet til Årets Ord 2010. Det er et rigtig ægte anvendeligt ord, et fremtidssikret ord, ikke et vi bare har brugt ved en bestemt lejlighed. (Lad os se bort fra at det ikke er helt nyt – faktisk har det 15 år på bagen i sin nuværende betydning, men WikiLeaks-affæren har bragt ordet frem i forreste række). Fremmedartet som det ser ud med sit W er det allerede blevet integreret, det udtales gerne med dansk v i stedet for engelsk w.

En wiki er et computerprogram, et samarbejdsredskab der gør det muligt at redigere den samme fælles tekst på nettet direkte fra enhver computer, eller rettere, det er den tekst-, billed- og lydsamling der er redigeret i fællesskab.

Ordet wiki stammer fra hawaiiansk. Ward Cunningham, der skrev det første wiki-program i 1994, fortæller hvordan han dengang kom til Hawaii og skulle med lufthavnsbussen til Honolulu. Den hedder wiki-wiki, hawaiiansk for 'lynhurtig'. Foto: Andrew Laing

Seneste sprognyheder

6/3	Dansklærer: Tosprogede børn bliver sprogligt forsoemt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde fårter på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand — hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævn dsn.dk
17/12	Snebajer og nytårsskrald: Juleord kan slås op i netordbog - Jubii www.jubii.dk
24/11	Meet the Last Speaker of a Dying Language video.nationalgeographic.com

30/6	Irish-language theatre: underground but still alive www.irishtimes.com
29/6	Celebrating two years of language renewal - Princeton Similkameen Spotlight www.similkameenspotlight.com
28/6	Linguistics Breakthrough Heralds Machine Translation for Thousands of Rare Languages - MIT Technology Review www.technologyreview.com

FLERE NYHEDER >>>

 Verdens sprog på Sprogmuseet.dk [på et større kort](#)

Mere i kategorien 'Ord'

Behövs ett nytt pronomen?

Ordbog over det danske Sprog

Cooler Songs Downloaden – om engelsk påvirkning af dansk og tysk Sociologisk leksikon

Nye kommentarer

Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

william fich til Jødiske efternavne

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Herluf Hansen til Ded borrijnholska måled

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Artikler om

Det første wiki-program blev skrevet af amerikaneren [Ward Cunningham](#) i 1994. Han var optaget af at den fælles tekst skulle kunne redigeres uden forsinkelse, og da han samtidig var på Hawaii, opkaldte han sit program efter det hawaiianske ord for 'hurtig', wiki, efter sit første møde med sproget: Lufthavnsbussen til Honolulu hed Wiki-wiki, dvs 'lynhurtig'. Den er gratis og berygtet for sin langsomhed!

Men snart betød wiki ikke 'hurtig' mere, men 'kan ændres af enhver', og det er den betydning ordet har i dag på alverdens sprog, også på hawaiiansk der har indlånt den nye betydning fra engelsk ved siden af den gamle hawaiianske. ([O Wikipikia](#)).

Der er kommet mange wiki-programmer til siden da, og der er tusindvis af wikier, på det åbne net, i snævrere kredse og helt privat, som en måde at organisere information på. Bedst kendt er naturligvis verdensleksikonet [Wikipedia](#), som enhver kan redigere og som stadig flere bruger.

WikiLeaks blev oprettet i 2006 og var oprindeligt en åben wiki enhver kunne lække sine egne skandaløse dokumenter til. Det kan man ikke mere. Ironisk nok er WikiLeaks, der har gjort ordet wiki rigtig berømt, ikke længere en åben ideal-wiki sådan som Wikipedia stadig er.

*Ole Stig Andersen, redaktør
Sprog museet.dk*

Læs også:

1. [Europas små sprogs Melodi Grand Prix 2010](#) Liet 2010's plakat på bretonsk I morgen aften, lørdag den 27. afholdes det syvende 'alternative' europæiske Melodi Grand Prix i An Oriant i Breizh, eller på fransk, og dermed dansk...
2. [Sprog på spring – DR som sprogbevarer og sprogudvikler](#) Danmarks Radios 2. sprogsymposium den 5. oktober 2009 Marianne Rathje og Anne Kjærgaard fremlægger Dansk Sprognævns undersøgelse af sproget i Danmarks Radio. (Foto: Jørgen Christian Wind Nielsen) Det var ikke...
3. [Klingon og mutsun](#) Lt. Worf, en tam klingon fra Star Trek. Her ved årsskiftet indledte DR HD en kavalkade med 10 af de 11 Star Trek-spillefilm. De bliver vist lørdage kl 20.50. Foreløbig...
4. [Na'vi](#) I filmen Avatar har heltene deres eget særlige sprog, na'vi. Her taler heltinden, hovedindtægteren Neytiri, med en plante. Na'vi blev skabt af lingvisten Paul Frommer. Der findes et interview med...

Tagget med: Årets ord, Danmarks Radio, DR, hawaiiansk, låneord, Ord, priser, Sammensatte ord, Sproglaboratoriet, video, wiki, wikipedia

2 kommentarer

Bjørn

18. december 2010 • 10:14

Godt valg!

Svar

Martin Lund

28. december 2010 • 13:23

Ja, godt valg, og fint at få gennemgået den etymologiske sammenhæng. Jeg tror nogle danskere er tilbøjelige til at forstå en wiki i betydningen onlineleksikon. Ud fra den misforståelse kan ordet bruges i sammensætninger om begrænsede leksikoner, fx en frimærke-wiki (som kunne være en nok så lukket web-side).

Nu slår det mig at man kan udrydde denne misforståelse og huske den rigtige betydning på følgende måde: "we-key", altså noget "vi" alle har "nøglerne" til.

Når det er sagt, så vil enhver socialt redigeret tekst nok udvikle sig i retningen af det leksikonagtige, så misforståelsen vil aldrig være langt væk, men heller ikke så slem.

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjøv skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	OmniGlott. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	
juli 2012	
juni 2012	
maj 2012	
april 2012	
marts 2012	
februar 2012	
januar 2012	
december 2011	
november 2011	
oktober 2011	
september 2011	
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	
september 2009	
august 2009	
juli 2009	
juni 2009	
maj 2009	

Resurser
Bogstavlyd
Dansk sprognævn
Den danske ordbog
Dialekt.dk
dk.kultur.sprog
Korpus.dk
Nye ord i dansk på nettet (NOID)
Ordbog over det danske sprog
Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
Sproget.dk
Svenska Akademien
Ö (Schwa.dk)

Hjemmeside

april 2009

marts 2009

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.